

Porušování povinnosti při správě cizího majetku

Pro vyvození trestní odpovědnosti za trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona se vyžaduje úmyslné zavinění pachatele (§ 4 tr. zákona), přičemž postačí i úmysl nepřímý [§ 4 písm. b) tr. zákona], který je dán, pokud pachatel ví o tom, že může porušit svou zákonnou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek a tím jinému způsobit škodu nikoli malou, a je s tím také srozuměn. O přímý úmysl jde podle § 4 písm. a) tr. zákona tehdy, pokud pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Zavinění musí zahrnovat všechny objektivně-deskriptivní a normativní (u nichž postačuje laická představa) znaky skutkové podstaty daného trestného činu, tedy i příčinný vztah mezi jednáním pachatele a následkem (účinkem) trestného činu (viz rozhodnutí č. [20/1981](#) Sb. rozh. tr.). V daném případě se tedy musí úmysl obviněného vztahovat jak k možnosti porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i k možnosti způsobení škody na něm. Pokud jde o zavinění k okolnosti zvláště přitěžující, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, jde-li o těžší následek, postačí, že jej pachatel zavinil z nedbalosti – viz § 6 písm. a) tr. zákona a § 5 tr. zákona.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 5 Tdo 574/2018-126, ze dne 4.12.2019)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podal obviněný D. M., nar. XY ve XY, trvale bytem XY, proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 2 To 79/2017, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 40 T 7/2012, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu se dovolání obviněného D. M. odmítá.

Z odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Obviněný D. M. byl rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 11. 5. 2017, sp. zn. 40 T 7/2012, uznán vinným organizátorstvím trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 10 odst. 1 písm. a), § 255 odst. 1, 3 zákona č. [140/1961](#) Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších změn, účinném do 31. 12. 2009 (dále ve zkratce jen „tr. zákon“). Za tento trestný čin a za sbíhající se zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších změn (dále ve zkratce jen „tr. zákoník“), pro který byl uznán vinným rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 22. 2. 2016, sp. zn. 39 T 13/2013, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 6 To 28/2016, byl podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku obviněnému uložen souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 7 let, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce ve statutárních orgánech obchodních společností a družstev a výkonu prokury v trvání 10 let. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 2. 2016, sp. zn. 39 T 13/2013, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 1. 2017, sp. zn. 6 To 28/2016, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Dále soud rozhodl též o vině spoluobviněných P. F. a

K. R.

2. Uvedené trestné činnosti se podle tohoto rozsudku obviněný dopustil (zjednodušeně uvedeno) následovně. Ačkoliv obviněný věděl, že obchodní společnost B., IČ: XY, se sídlem XY (dále jen „B.“), byla ve špatné ekonomické situaci, neměla dostatek finančních prostředků na poskytování půjček svým klientům, k čemuž se zavázala v uzavřených smlouvách o splátkovém prodeji nemovitostí a také musel být srozuměn s tím, že tyto podnikatelské aktivity nejsou v souladu s jejím předmětem činnosti, jednal v úmyslu fakticky ovládnout řízení této obchodní společnosti a vyvést z jejího majetku pohledávky a finanční prostředky tak, že v období od léta 2006 do září 2007 zorganizoval pro obchodní společnost B. nevýhodné postoupení pohledávek za vlastními klienty v celkové tržní hodnotě pohledávek nejméně 50 005 000 Kč za cenu 12 000 000 Kč, na obchodní společnost E., IČ: XY, se sídlem XY (dále ve zkratce jen „E.“), kterou sám obviněný ovládal. Za tímto účelem dosadil do statutárního orgánu obchodní společnosti B. spoluobviněné, nejprve obviněného P. F., následně obviněného K. R., jejichž další kroky řídil. Tímto společným jednáním způsobili obvinění obchodní společnosti B. škodu ve výši nejméně 38 005 000 Kč.

3. Proti uvedenému rozsudku podal obviněný D. M. odvolání, o němž rozhodl Vrchní soud v Olomouci ve veřejném zasedání konaném dne 23. 1. 2018 usnesením pod sp. zn. 2 To 79/2017, tak, že je podle § 256 tr. řádu zamítl.

II. Dovolání obviněného

4. Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Olomouci podal obviněný D. M. prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu.

5. V úvodu svého dovolání obviněný nejprve zrekapituloval dosavadní průběh řízení. Odvolacímu soudu vytkl nesprávné právní posouzení skutku. Obviněný především namítl, že závěry soudů nižších stupňů byly zcela nesprávné, zjednodušené, neúplné a nereagovaly na podstatu jeho odvolacích námitek. Tento postup tak založil nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu druhého stupně. Provedené důkazy byly podle obviněného v extrémním rozporu se skutkovými zjištěními, zejména pokud jde o znalecký posudek, o nějž soud prvního stupně opřel svá skutková zjištění týkající se způsobené škody a její výše a který byl podle názoru obviněného vypracován v rozporu s pokyny uloženými soudem prvního stupně. Tím podle obviněného došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces. Dále obviněný namítl, že soudy nižších stupňů neprovedly jako důkaz výklad smlouvy SPN, včetně dodatků, neboť tyto smlouvy hrály zásadní roli při stanovení výše pohledávek a určení jejich tržní hodnoty. Při pochybnostech při výkladu smlouvy v otázce, zda se mělo vycházet z výše pohledávek bez navýšení nebo z výše pohledávek s budoucím navýšením o úroky či manipulační poplatky, bylo třeba zvolit pro obviněného cestu příznivější. Podle obviněného měl soud vycházet z aktuální nominální výše pohledávky a případného příslušenství vypočteného ke dni postoupení. Naopak podle obviněného nelze započítat v budoucnu hypoteticky přirostlé úroky či poplatky za celou dobu splacení půjčené částky, které mohou, ale nemusí v budoucnu přirůst. Může dojít k předčasné dobrovolné úhradě zbytku závazku, k zesplatnění závazku, k realizaci zástavního práva. Obviněný vyjádřil přesvědčení, že hodnota pohledávek mohla být i nulová, pokud by v souvislosti s neoprávněným podnikáním manželům K. spočívajícím v poskytování úvěrů bez licence České národní banky byly smlouvy neplatné pro rozpor se zákonem, věřitel by mohl požadovat po dlužnících jen bezdůvodné obohacení bez smluvených úroků. Současně řada takových závazků by byla promlčena, což by mělo vliv i na platnost zajištění. Také nebyl zohledněn právní důsledek v úvahu připadajícího vzájemného započtení pohledávek klientů obchodní společnosti B.

6. Obviněný dále vytkl znaleckému posudku neúplnost podkladů a chybějící informace, neboť znalci vzhledem k chybnému a nejasnému návodu soudu vycházeli pouze z obsahu trestního spisu a dalších dílčích podkladů a neopatřili podrobné podklady ke každé ze zhruba 100 pohledávek. Závěry

znaleckého posudku o hodnotě pohledávek tak vycházely z neúplných skutečností o konkrétní pohledávce a jen z nedoložených predikcí. Obviněný též namítl, že některé listiny, které používaly znalci při znaleckém zkoumání, byly pouhými kopiemi a nikoli originály, nebyly zjišťovány údaje o obvyklé hodnotě zastavených nemovitostí k datu oceňování pohledávek, když propukla ekonomická krize, nebylo ani ověřeno, zda dlužník úvěr od obchodní společnosti B. skutečně čerpal. Znalec nezohlednil ani ceny skutečně dosažené na trhu s obdobnými pohledávkami, jejichž reálná cena odpovídala ceně, za niž insolvenční správce prodal část pohledávek ve výši odpovídající pětině celkové nominální hodnoty pohledávek. Obviněný zpochybnil závěry znaleckého posudku a namítl porušení § 107 odst. 3 tr. řádu, podle něhož se znalci zpravidla uloží, aby znalecký posudek vypracovali písemně. Vytkl také, že obhájci obviněného nikdy nebyl doručen písemný doplněk znaleckého ústavu, jenž byl znaleckým ústavem doložen až při hlavním líčení konaném dne 11. 1. 2016. Konkrétně uvedl, že materiály, informace od osob, se kterými znalecký ústav pracoval a které získal (pohovory a konzultace s O.H., s insolvenčním správcem J.F., obdržené informace a listiny, které si ústav sám obstaral, rozsáhlé dokumenty zpřístupněné insolvenčním správcem J.F. v archivu v Trutnově) se nestaly součástí důkazů v trestním řízení. Znalecký ústav podle obviněného rovněž porušil příkaz soudu nemanipulovat s materiály v archivu v Trutnově. Znalecký ústav nedodržel soudem uložený znalecký úkol, nezodpověděl třetí otázku a ani neurčil výši pohledávek ke dni postoupení bez navýšení (úrok, manipulační poplatek). Znalecký ústav rovněž podle něj nezákonně přibral konzultanta - právníka, i když mu řešení právních otázek nepříslušelo, což obviněný považoval za svévoli (a to i v postupu soudu). Proto podle obviněného byl znalecký ústav podjatý, neboť musel přezkoumávat opakovaně své závěry za podmínek, jež odporovaly zákonu. Závěrem vytkl, že v rozporu s § 110 tr. řádu byl přibrán znalecký ústav, který nebyl zapsán ve druhém oddílu znaleckých ústavů vedeném Ministerstvem spravedlnosti.

7. V další části svého dovolání obviněný vytkl soudům nižších stupňů nesprávné právní posouzení skutku, který podle něj nenaplnuje subjektivní a objektivní stránku skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, jehož se měl dopustit jako účastník - organizátor podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zákona. Uvedl, že se trestného činu nedopustil, že se jej mohl dopustit výlučně člen statutárního orgánu, neboť podepsání nevýhodných smluv o postoupení pohledávek bylo svobodným rozhodnutím člena statutárního orgánu. Vyjádřil dále přesvědčení, že z tohoto důvodu nemohl spáchat tento trestný čin ani jako organizátor. Obviněný poté namítl, že nebyla naplněna ani subjektivní stránka trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zákona, tedy zavinění ve formě úmyslu, zejména proto, že se nedopustil protiprávního jednání, neboť postoupení pohledávek na obchodní společnost Broker&Partner bylo běžným jednáním a nešlo o půjčku. Soudy nižších stupňů se také v jeho případě nezabývaly možnostmi nedbalostního zavinění.

8. Obviněný dále namítl existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními, zpochybnil provedené důkazy, některým soudy nižších stupňů podle něj nevěnovaly pozornost (např. výpovědi svědkyně M. S.), při hodnocení důkazů postupovaly jednostranně a zabývaly se pouze skutečnostmi svědčícími v jeho neprospěch. To se týkalo zejména okolností vyplývajících ze smluv a dohod mezi obchodními společnostmi B. a E., z nichž je podle obviněného patrná snaha o stabilizaci a nápravu ekonomické situace obchodní společnosti B. Obviněný též předložil soubor listin, kterými dokladoval, že postupované pohledávky nemohly mít tržní hodnotu, k jaké dospěl znalecký ústav. Závěry znaleckých posudků tak nelze považovat za spolehlivé a nezpochybnitelné a na jejich základě nelze obviněného uznat vinným.

9. Další námitka obviněného směřovala proti závěru odvolacího soudu ohledně posudku Ing. Koutníka a možnosti stornování smluv. Soud druhého stupně nezaujal závěry ke smluvní dokumentaci mezi obchodními společnostmi B. a E., pouze uvedl, že ji vnímal jako účelovou. Tento soud také zpochybnil svědeckou výpověď J. P. a obviněného P. F.

10. Závěry soudů nižších stupňů byly podle obviněného postaveny na nesprávném vyhodnocení podstatných otázek z oblasti obchodního závazkového práva, které nemohlo mít přesah do platných právních úkonů. Obviněný totiž nebyl akcionářem obchodní společnosti B., ani osobou jednající ve shodě. Také nedostatečné odůvodnění napadeného usnesení vykazuje podle názoru obviněného znaky jeho nepřezkoumatelnosti.

11. Závěrem svého mimořádného opravného prostředku obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů nižších stupňů včetně obsahově navazujících rozhodnutí a aby věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně.

III. Vyjádření k dovolání a replika obviněného

12. Dovolání obviněného bylo zasláno nejvyššímu státnímu zástupci k vyjádření, který tak učinil prostřednictvím státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství. Podle něj je podané dovolání zjevně neopodstatněné, zčásti předložené výhrady neodpovídají uplatněným a ani žádným jiným dovolacím důvodům, a proto navrhl jej odmítnout.

13. Státní zástupce považoval vznesenou námitku obviněného, že skutková věta uvedená ve výroku rozsudku soudu prvního stupně nevyjadřuje veškeré znaky skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku, resp. účastenství ve formě organizátorství na něm, za zdánlivě relevantní ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Avšak argumentace užitá obviněným, že závěry soudu byly nepodloženy a že skutečnosti uvedené ve skutkové větě nebyly prokázány, nelze pod uvedený dovolací důvod ani pod žádný jiný podřadit. Stejně tak jim neodpovídá ani námitka nejasnosti a neúplnosti skutkových zjištění.

14. Státní zástupce zcela odmítl námitku obviněného ohledně údajné existence extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními. O extrémní rozpor se podle státního zástupce nejednalo, neboť obviněný jen předkládal vlastní verze událostí pro něj výhodnější oproti zjištěním soudu prvního stupně a zásadním způsobem přehodnotil důkazy proti němu bez jejich bližšího vyhodnocení. To se týkalo např. výpovědi svědkyně M. S., které se podle státního zástupce dostatečně věnoval soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí (na str. 32), ale též výpovědi svědka J. P. a spoluobviněného P. F., které obviněný označil za nevěrohodné, se soud prvního stupně zevrubně v odůvodnění svého rozsudku věnoval (viz jeho str. 13-16 a str. 22-24) a učinil je součástí svých logických úvah (str. 61 a násl.). Státní zástupce nesouhlasil ani s tvrzením obviněného o snaze obou smluvních stran o stabilizaci a nápravu ekonomické situace obchodní společnosti B. Absence úvah soudu prvního stupně ohledně otázky platnosti uzavřených smluv neměla zásadní vliv na posouzení trestní odpovědnosti obviněného. Podstatným byl smysl a obsah právního úkonu a nikoli to, zda byl platný nebo neplatný.

15. Státní zástupce nesouhlasil ani s námitkami obviněného nesprávného právního posouzení, neboť byly založeny na jiném skutkovém stavu, ve skutečnosti šlo o námitky skutkové, které pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu podřadit nelze. Při posuzování správnosti právního posouzení skutku je totiž nutno vycházet ze skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů v průběhu dokazování v hlavním líčení a nikoliv z konstrukce skutku, kterou za správnou považuje obviněný na podkladě jemu vyhovujícího způsobu hodnocení důkazů. S postupem soudu prvního stupně při dokazování se v zásadě ztotožnil i odvolací soud ve svém usnesení (str. 10-13). Státní zástupce doplnil, že mimo uplatněný dovolací důvod se nacházejí též námitky týkající se závěrů znaleckého posudku a určení tržní hodnoty pohledávek postupovaných za účasti obviněného z obchodní společnosti B. na obchodní společnost E., uvedených v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně (zejména str. 43-59). Uvedl, že i v dovolání prezentované námitky byly součástí znaleckého posudku znaleckého ústavu a vyhodnocení soudu prvního stupně. Doplnil, že předmětné pohledávky postupované, ke škodě obchodní společnosti B., nemohly mít nulovou hodnotu, jak naznačil obviněný

v dovolání, neboť se staly předmětem postoupení za úplaty a následně i z části zpeněžení v insolvenčním řízení a k vyslovení neplatnosti smluv, na jejichž podkladě pohledávky vznikly, nikdy nedošlo.

16. Dovolací důvod podle státního zástupce nenaplňují ani námitky obviněného, kterými brojil proti procesnímu postupu soudu prvního stupně při příbrání znaleckého ústavu a při provádění doplňku č. 2 znaleckého posudku a výslechu znalce k tomuto doplňku. Uvedl, že nebylo nutné vyžádání posudku ústavu podle § 110 tr. řádu, a to ani v případě, že by dosud podané znalecké posudky obsahovaly různé závěry. Pokud totiž bylo vypracování znaleckého posudku zadáno znaleckému ústavu, který byl zapsán v prvním oddílu znaleckých ústavů vedeném Ministerstvem spravedlnosti, věcně nic nebránilo tomu, aby byl tímto znaleckým ústavem vypracovaný posudek proveden k důkazu. Odmítl i námitku příbrání konzultanta k posouzení obchodněprávních otázek, protože tento postup nebyl v rozporu s požadavkem, že znalec nebyl oprávněn řešit právní otázky. Úkolem konzultantky bylo pouze posouzení dílčí otázky z jiného oboru, jež tvořila podklad pro posudek z oboru znalce. Přisvědčil také soudu prvního stupně, že dodatky ke znaleckému posudku byly v souladu s doplněním zadání a rozhodně nesvědčily o neerudovanosti a již vůbec nezakládaly důvod podjatosti zpracovatelů posudku.

17. Státní zástupce dále konstatoval, že pod uplatněný dovolací důvod nelze podřadit ani námitku chybného prvního doplnění znaleckého posudku při hlavním líčení dne 11. 1. 2016 a tím i údajné porušení práva na spravedlivý proces, neboť rozhodnutí soudů nebyla zatížena uvedeným nedostatkem. Podle § 107 odst. 3 tr. řádu se zpravidla znalci uloží, aby posudek vypracoval písemně, není však vyloučeno, aby byl nadiktován do protokolu, např. při hlavním líčení. Obviněný i obhájce měl následně dost času, aby se s obsahem doplňku posudku seznámil, pokud by to vyžadoval. Soudy nižších stupňů na tuto námitku reagovaly, zejména odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí (na str. 12). Státní zástupce nesouhlasil ani s námitkou obviněného, že znalecký ústav nesplnil soudem uložený úkol, protože znalecký ústav zaujal k otázce č. 3 stanovisko, které bylo zadavatelem posudku akceptováno. Také ohledně zjištění a výše způsobené škody vycházel obviněný z námitek ryze skutkové povahy směřujících vůči postupu znaleckého ústavu.

18. Státní zástupce přisvědčil obviněnému v tom, že námitka, že došlo k nesprávnému právnímu posouzení skutku, protože jeho jednání bylo kvalifikováno jako účastenství ve formě organizátorství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zákona k trestnému činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, je podřaditelná pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Avšak opětovně šlo o výhrady, které tvořily součást obhajoby obviněného a které již namítal v odvolání. Soudy nižších stupňů se vypořádaly s těmito námitkami ve svých rozhodnutích a uvedly, že to byl právě obviněný, kdo trestný čin nejen zosnoval, ale spoluobviněné, hlavní pachatele, i svými kroky usměrňoval. Byl to právě on, kdo byl fakticky součástí vedení obchodní společnosti, koordinoval činnost statutárních orgánů obchodní společnosti B. a prostřednictvím nich prosazoval své zájmy v této obchodní společnosti, byť sám nebyl nikdy v jejích oficiálních organizačních strukturách. Šlo tedy o námitky skutkového charakteru a nelze k nim při rozhodování přihlížet.

19. Státní zástupce se také neztotožnil s názorem obviněného ohledně neexistence úmyslu jako jednoho ze znaků skutkové podstaty účastenství, neboť obviněný opět založil svou argumentaci na procesních námitkách. Skutková zjištění soudů nižších stupňů odůvodňují závěr, že úmysl obviněného směřoval k vlastnímu získání pohledávek z majetku obchodní společnosti B. pod cenou do své vlastní dispozice, tudíž současně k poškození obchodní společnosti B., a to s přičiněním hlavních pachatelů, které obviněný za tím účelem do organizačních struktur poškozené obchodní společnosti dosadil a následně i řídil, přičemž hlavní pachatelé se s vědomím obviněného museli o věc přičinit za porušení svých povinností spravovat svěřený majetek s péčí řádného hospodáře. Ze skutkové věty také vyplývá úmysl obviněného jednat jako organizátor trestné činnosti hlavních pachatelů v zájmu získání pohledávek poškozené obchodní společnosti. Nad rámec uvedeného

doplnil, že zisk 2 000 000 Kč byl dostatečným motivem, navíc soud prvního stupně vyjádřil pochybnost o úhradě celé ceny 12 000 000 Kč za postoupení pohledávek a poukázal na to, že obviněný chtěl dosáhnout mnohem vyššího zisku, jak vyplývalo z výpovědi svědka D. Z. Soud prvního stupně ve svém rozhodnutí (str. 71-72) dovedl, že oba hlavní pachatelé jednali minimálně v úmyslu nepřímém ve smyslu § 4 písm. b) tr. zákona. U obviněného D. M. soud shledal úmysl přímý podle § 4 písm. a) tr. zákona, a to jak ve smyslu zosnování trestného činu, tak ve smyslu řízení trestného činu páchaného hlavními pachateli. Ve vztahu k těžšímu následku byl shledán minimálně úmysl nepřímý a s těmito závěry se ztotožnil i soud odvolací. Státní zástupce přisvědčil soudům nižších stupňů a odkázal na zcela přiléhavý popis skutku ve výroku rozsudku soudu prvního stupně přesně vystihující zavinění obviněných. Z takto vymezeného skutku jednoznačně vyplývalo úmyslné zavinění obviněného D. M. ve vztahu k účastenství ve formě organizátorství trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 10 odst. 1 písm. a), § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, a to ve formě úmyslu přímého podle § 4 písm. a) tr. zákona.

20. Státní zástupce shrnul, že námitky obviněného převážně zjevně neodpovídají dovolacím důvodům uvedeným v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu, napadené rozhodnutí netrpí ani takovou vadou, aby byl potřebný zásah Nejvyššího soudu, a proto státní zástupce navrhl podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítnout jako zjevně neopodstatněné. Zároveň pro případ jiného rozhodnutí souhlasil, aby tak Nejvyšší soud učinil v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. c) tr. řádu.

21. Vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno obviněnému k případné replice, který tohoto práva využil. Setrval na svém dovolání i na tom, že pod uplatněné dovolací důvody lze podřadit všechny dovolací námitky. Obviněný se neztotožnil s názorem státního zástupce, který zcela opomenul jeho argumentaci pod bodem I. dovolání, tedy porušení ústavně zaručených práv a svobod, zejména práva na spravedlivý proces. Dále rozvedl, že rozhodovací praxe nesmí narušovat ústavní zásadu rovnosti účastníků řízení a musí interpretovat právo konformně se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv. Namítl, že státní zástupce se zabýval pouze omezeným výčtem námitek a velká část z nich zůstala opomenuta. Nesouhlasil se závěrem státního zástupce ohledně zajištění financování, ani ohledně přibrání konzultanta znaleckým ústavem v otázkách obchodněprávních a nezodpovězení otázky č. 3 druhého doplňku znaleckého posudku. Soudy nižších stupňů podle něj akceptovaly pouze jazykový výklad smlouvy, ale nevypořádaly se s právními otázkami, které měly vliv na skutečnost, že hodnota pohledávek nemohla být stanovena z výše vypočtené s veškerým příslušenstvím plynoucím až v budoucnu. Ohledně otázky č. 3 doplňku uvedl, že soud prvního stupně se vůbec nezabýval obsahem ani právním rozbořem smluv o postoupení pohledávek a posouzením smlouvy o splátkovém prodeji nemovitostí, která byla uzavřena mezi postupitelem obchodní společností B. a klientem - dlužníkem. V závěru zopakoval v bodech své dosavadní námitky.

IV. Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

22. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

23. Obviněný D. M. opřel své dovolání o ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z taxativně vymezených důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. řádu, resp. v § 265b odst. 2 tr. řádu. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby námitky dovolatele

takovému důvodu svým obsahem odpovídaly.

24. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu je naplněn tehdy, pokud bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. řádu. V daném případě obviněný napadl dovoláním usnesení soudu druhého stupně, kterým bylo zamítnuto odvolání obviněného. Jde tedy o rozhodnutí uvedené v § 265a odst. 2 písm. h) tr. řádu, přičemž podle dovolatele v řízení mu předcházejícím byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, neboť rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Podstatou námitek dovolatele je tak posledně citovaný dovolací důvod.

25. Obecně lze konstatovat, že dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu je možno podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu je dán zejména tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Tento dovolací důvod ovšem nespočívá v případném procesním pochybení soudů nižších stupňů ani v tom, že se dovolatel sice domáhá použití norem hmotného práva, ale na takový skutek, k němuž dospěl vlastní interpretací provedených důkazů, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně od názoru dovolatele. Dovolání s poukazem na citovaný důvod tudíž zásadně nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodily, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je tudíž určeno k nápravě pouze závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

26. Určitou výjimku tvoří jen případ tvrzení a prokázání tzv. extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a obsahem provedených důkazů, z nichž jsou skutková zjištění vyvozována, pokud zároveň učiní dovolatel tento nesoulad předmětem dovolání. Jde především o případy týkající se významné skutkové okolnosti, pokud konkrétní skutkové zjištění nevyplývá ze žádného provedeného důkazu, pokud se výsledek dokazování jeví jako naprosto nespravedlivý a věcně neudržitelný, neboť skutková zjištění, o něž se opírají vydaná rozhodnutí, jsou v extrémním nesouladu s důkazy vyplývajícími z provedených důkazních prostředků (za současného porušení základních zásad ovládajících trestní řízení, jako jsou zásada volného hodnocení důkazů, zásada vyhledávací a presumpce nevinny). Taková existence tzv. extrémního nesouladu by mohla naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a odůvodnit mimořádný zásah do skutkových zjištění, která jinak v řízení o dovolání nejsou předmětem přezkumné činnosti Nejvyššího soudu. Extrémní nesoulad ale není založen jen tím, že z různých verzí skutkového děje se soudy nižších stupňů přiklonily k verzi uvedené v obžalobě (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1615/2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 3 Tdo 892/2014), pokud svůj postup přesvědčivě zdůvodnily (např. náleží Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 888/14). Tvrzení nedostatků skutkových zjištění, která nelze oddělovat od nesprávné právní kvalifikace, samo o sobě nezakládá naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, jak uznal i Ústavní soud ve stanovisku ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS - st. 38/14.

27. V daném případě však Nejvyšší soud v této trestní věci takový tzv. extrémní rozpor mezi

skutkovými zjištěními a provedenými důkazy neshledal, námitky obviněného z větší části uplatněným dovolacím důvodům neodpovídají, zčásti jsou pak zjevně neopodstatněné, jak bude rozvedeno i níže.

b) Námitky neodpovídající dovolacím důvodům

28. V první řadě je třeba uvést, že námitky, které uplatnil obviněný D. M. ve svém dovolání, jsou z převážné části procesního charakteru a jako takové s ohledem na hmotněprávní povahu dovolacího důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu mu vůbec neodpovídají. Svými námitkami totiž obviněný fakticky zpochybňoval správnost skutkového stavu zjištěného soudy nižších stupňů a způsob, jakým hodnotily důkazy, aniž by vytkl vadu hmotněprávního posouzení ve shora vymezeném smyslu, tedy aniž by namítal chybné právní posouzení toho skutku, jak byl zjištěn a ve stručnosti popsán ve výrokové části rozsudku soudu prvního stupně.

29. Předně uplatněným dovolacím důvodům vůbec neodpovídá nejrozsáhlejší část dovolání obviněného, v níž vznášel námitky proti závěrům znaleckého posouzení a procesního postupu soudu prvního stupně při příbrání znaleckého ústavu, při podání znaleckého posudku a provádění doplňku č. 2 znaleckého posudku, při výslechu znalce a příbrání konzultanta. Žádná z těchto výtek z povahy věci pod uplatněný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu [ve spojitosti s § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu] neodpovídá a odpovídat mu ani nemůže, neboť uvedený dovolací důvod je hmotněprávní povahy, zatímco tyto vznesené námitky jsou veskrze povahy procesní, dovolatel polemizuje se soudy nižších stupňů, nakolik procesní postup jimi užitý je v souladu s trestním řádem. Kromě toho se se shodnými námitkami řádně vypořádal jak soud prvního stupně (viz str. 40-54), tak i odvolací soud (viz str. 9 a 12), neboť byly též součástí obhajoby obviněného a obsahem podaného odvolání. S vysvětleními učiněnými soudy nižších stupňů se lze spokojit, případná drobná pochybení v procesu dokazování (naznačená soudem odvolacím v reakci na výhrady obviněného) z celkového pohledu nemohly mít tak zásadní vliv, aby jen proto Nejvyšší soud shledal porušení práva obviněného na spravedlivý proces a na obhajobu, jak ve svém dovolání naznačoval. Naopak lze konstatovat, že soudy nižších stupňů se velmi detailně zabývaly zjištěním hodnoty pohledávek, opakovaně vyslyšely příbrané znalce a zadávaly též nové znalecké posudky, resp. jejich doplnění, aby měly dostatečný podklad pro své závěrečné zhodnocení všech důkazů vyplývajících z provedených důkazních prostředků. Pokud těmto důkazům uvěřily, následně z nich vycházely a svůj postup náležitě zdůvodnily ve svých rozhodnutích, nelze jim takový postup vytýkat, ba dokonce v něm shledávat porušení práva na spravedlivý proces. Tím se rozhodně nemíní právo obviněného na dosažení takového výsledku, jaký si on přeje a přistoupení na jeho interpretaci důkazů a na tomto základě utvoření jemu vyhovujícího skutkového základu posuzované věci. Ani námitky nejasnosti a neúplnosti skutkových zjištění, určení tržní hodnoty pohledávek postupovaných obchodní společností E., které podle obviněného měly mít dokonce nulovou hodnotu, neodpovídají uplatněným dovolacím důvodům.

30. Také je třeba upozornit, že Nejvyšší soud zpravidla odmítne jako zjevně neopodstatněné takové dovolání, v němž obviněný pouze opakuje tytéž námitky, jimiž se snažil zvrátit již rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud se jimi odvolací soud zabýval (v tomto případě srov. zejména str. 9 až 15 jeho usnesení) a vypořádal se s nimi náležitým a dostatečným způsobem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

31. V daném případě se obviněný domáhal přezkumu dovolacím soudem, přičemž primárně žádal aplikovat normy hmotného práva na jiný, než soudy prvního a druhého stupně zjištěný skutek, a to v závislosti na odlišném posouzení výsledků dokazování. Obviněný tak prosazoval odlišné hodnocení důkazů, než jaké provedly soudy prvního a druhého stupně. Obviněný sice formálně vznesl námitku nesprávné právní kvalifikace, neboť podle jeho názoru nebyly naplněny znaky objektivní a subjektivní stránky skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, neboť vůbec nemohl být ani pachatelem a ani účastníkem tohoto trestného

činu (k tomu viz níže), nejednal ani on a ani ostatní obvinění ku škodě poškozené obchodní společnosti a nejednali úmyslně. Ve skutečnosti ovšem vázal tyto námitky na posouzení jiného skutkového děje, než k jakému dospěly soudy nižších stupňů, přehodnotil výsledky dokazování a uzavřel, že k žádné škodě nedošlo a nemohl ji tak ani zavinit. Těmito výhradami tak vlastně brojil převážně proti skutkovým zjištěním soudů nižších stupňů, a nikoli proti jejich právním závěrům vztahujícím se ke skutku, který byl zjištěn soudy nižších stupňů. Obviněný se tak pouze formálně domáhal změny v aplikaci hmotného práva, avšak na jím prezentovanou verzi průběhu skutkového děje, ač se soudy prvního i druhého stupně přiklonily k verzi jiné, kterou podrobně a přesvědčivě ve svých rozhodnutích zdůvodnily. To samo o sobě nenaplňuje dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu (podobně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1615/2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. 3 Tdo 892/2014)

32. Nejvyšší soud není obecnou třetí instancí, která by byla zaměřena i na přezkum správnosti a úplnosti skutkových zjištění, takto nebylo postavení Nejvyššího soudu v rámci řízení o dovolání zákonodárcem zamýšleno, ostatně Nejvyšší soud ani dokazování v dovolacím řízení zásadně neprovádí (§ 265r odst. 7 tr. řádu). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolát Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů, což samo o sobě ospravedlňuje jejich restriktivní výklad Nejvyšším soudem.

33. V tomto směru je třeba připomenout, že provádění dokazování je doménou především soudu prvního stupně jako soudu nalézacího, a to s možnou korekcí v řízení před soudem druhého stupně jako soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání. Dokazování je ovládáno zásadami jeho se týkajícími, a to zásadou vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů a presumpcí nevin, které mají vzájemnou spojitost. Hodnotit důkazy tak může jen ten soud, který je také v souladu s principem bezprostřednosti a ústnosti provedl, protože jen díky tomu může konkrétní důkazní prostředek vyhodnotit a získat z něj relevantní poznatky. Zásada bezprostřednosti ve spojitosti se zásadou ústnosti zde hraje významnou roli, soud je přímo ovlivněn nejen samotným obsahem důkazního prostředku, ale i jeho nositelem (pramenem důkazu - např. samotnou vyslychanou osobou), jen takový způsob dokazování může hodnotícímu orgánu poskytnout jasný obraz o dokazované skutečnosti a vynést rozhodnutí pod bezprostředním dojmem z provedených důkazů. I odborná literatura (např. Jelínek, J. a kol. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018, str. 170 a násl.) uznává, že nejlepší cestou pro správné rozhodnutí je zhodnocení skutkových okolností na podkladě bezprostředního dojmu z přímého vnímání v osobním kontaktu.

34. Nad rámec uvedeného Nejvyšší soud neshledal ani porušení práva na spravedlivý proces, jak obviněný ve svém dovolání též zmínil v souvislosti s námitkou doplnění provedení prvního doplňku znaleckého posudku při hlavním líčení dne 11. 1. 2016. Již shora bylo uvedeno, že dovolací důvody jsou omezené, v rámci dovolání nelze namítat jakékoliv porušení kterékoliv právní normy, námitky musí odpovídat dovolacím důvodům uvedeným v § 265b odst. 1, 2 tr. řádu. Námitky spočívající v procesních vadách mohou odpovídat pouze důvodům uvedeným v § 265b odst. 1 písm. a), b), c), d), e), f), k) a případně l) tr. řádu. Nejvyšší soud neshledal důvodnými námitky obviněného, že by došlo v dosavadním průběhu trestního řízení k porušení základních práv obviněného, a již vůbec ne k porušení práva na spravedlivý proces.

35. Nejvyšší soud tak konstatuje, že námitky obviněného jsou v předloženém směru veskrze skutkového charakteru a uplatněnému dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu tak z povahy věci vůbec neodpovídají. Nejvyšší soud se zabýval též otázkou, zda nedošlo v postupu soudů nižších stupňů k porušení základních práv a svobod obviněného, jak sám tvrdil. Taková porušení však nezjistil. Nejvyšší soud přitom interpretoval a aplikoval uvedené podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, Listinou základních práv a svobod, a v neposlední řadě též judikaturou Ústavního soudu (srov. zejména stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. března

2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14, vyhlášené jako sdělení Ústavního soudu pod č. [40/2014](#) Sb., uveřejněné pod st. č. 38/14 ve svazku č. 72 na str. 599 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). Právě z těchto uvedených hledisek se tedy Nejvyšší soud zabýval naplněním dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a některými skutkovými otázkami a hodnocením důkazů soudy nižších stupňů ve vztahu k právnímu posouzení jednání obviněného. V této souvislosti považuje Nejvyšší soud za nutné zdůraznit, že i Ústavní soud výslovně ve svém stanovisku konstatoval, že jeho názor, „... podle kterého nelze nesprávné skutkové zjištění striktně oddělovat od nesprávné právní kvalifikace ... však neznámá, že by Nejvyšší soud v každém případě, kdy dovolání obsahuje argumentaci ve vztahu ke skutkovým zjištěním, musel považovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu za prima facie naplněný. ... Je totiž jediným oprávněným orgánem, kterému v tomto stadiu přísluší posuzovat naplnění konkrétního dovolacího důvodu (viz § 54 rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci Janyr a ostatní proti České republice ze dne 13. října 2011, č. stížnosti 12579/06, 19007/10 a 34812/10), a toto posouzení je závaznou podmínkou pro případné podání ústavní stížnosti (ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu)“ [srov. bod 23 shora označeného stanoviska pléna Ústavního soudu]. V daném případě dovolací soud takový nesoulad, natožpak extrémní, neshledal, i když jej obviněný namítal. Nejvyšší soud nemá důvod zpochybňovat skutkové závěry soudů nižších stupňů, které se věci řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dostatečné dokazování, na jehož základě mohly učinit skutkové závěry, které nalezly odraz v tzv. skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně.

36. Bez možnosti přezkumu na podkladě takto formulovaného dovolání (jako obiter dictum) může Nejvyšší soud pouze na základě znalosti trestního spisu uvést, že předložené výhrady obviněného proti postupu soudů nižších stupňů nemají žádné opodstatnění. Naopak, jak již bylo shora konstatováno, soudy nižších stupňů, především pak soud prvního stupně, se velmi zevrubně zabývaly skutkovým dějem, provedly obsáhlé dokazování, nelze konstatovat, že by ke svým závěrům o skutkovém stavu dospěly na základě jediného či několika málo důkazů, popř. že by je prováděly či hodnotily ledabyle, jak namítal obviněný, naopak přistupovaly k otázkám ceny postupovaných pohledávek a výše způsobené škody velmi obezřetně, znalce podrobně vyslyšely, umožnily kladení otázek i oběma stranám, tj. i obviněnému, princip kontradiktornosti byl zcela nepochybně zachován. Obviněný měl možnost klást vyslychaným osobám otázky, měl možnost se k prováděným důkazním prostředkům a z nich vyplývajícím důkazům vyjadřovat, v tomto směru tak bylo jeho právo na obhajobu a na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1, 3 písm. d) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (u nás publikované pod č. [209/1992](#) Sb.), zachováno. Obviněný měl možnost se k jednotlivým důkazním prostředkům vyjadřovat podle § 214 tr. řádu, obhájce i obviněný pak měli možnost souhrnně se vyjádřit ke stěžejním důkazním prostředkům i v rámci závěrečných řečí (§ 216 tr. řádu), resp. obviněný i v rámci posledního slova (§ 217 tr. řádu), následně pak před odvolacím soudem i v konečných návrzích (§ 235 odst. 3 tr. řádu). Soudy nižších stupňů vycházely pouze z důkazů vyplývajících z důkazních prostředků provedených před nimi samými, nedošlo tak k porušení zásady ústnosti a bezprostřednosti. Správně obviněného odvolací soud upozornil, že znalecký posudek může být podán i ústně do protokolu (viz zejm. § 108 odst. 1 tr. řádu), určující je to, co zazní v jednacím sále v průběhu dokazování v hlavním líčení, popř. posléze ve veřejném zasedání o odvolání. Znalec pochopitelně se může na svůj písemně podaný znalecký posudek odvolat a jej stvrdit, vypracoval-li jej písemně, může jej ale též celý (či jeho podstatné části) přednést, může jej ale také celý podat, anebo případně doplnit ústně do protokolu v rámci svého výslechu. Takový způsob zachovávaný právo stran být přítomen provádění důkazu znaleckým posudkem, mít možnost klást znalci otázky, jakož i se následně k takovému posudku vyjádřit (jde-li o obviněného), jsou plně v souladu se současnou právní úpravou, která je z pohledu Nejvyššího soudu též v souladu s vyššími ústavními principy právního státu respektujícího právo obviněného na obhajobu a na spravedlivý proces. Zpracovatelům posudku bylo též umožněno reagovat na výhrady ze strany obviněného, proto též docházelo k doplňování znaleckého posudku. Ostatně s těmito námitkami se vypořádal již odvolací soud především v bodech 11. a 12. odůvodnění svého usnesení (srov. též bod 19. a další).

Především je ale třeba odkázat na velmi zevrubné hodnocení důkazních prostředků nikoli přísně izolovaně, jak se toho dopouštěl obviněný ve svých opravných prostředcích, ale ve vzájemných souvislostech, a to vlastně v rámci stran 9 až 65 jeho rozsudku. Přitom po reprodukci jednotlivých důkazních prostředků, z níž je patrné, že soud prvního stupně vycházel nejen ze znaleckých posudků, ale též z listinných důkazů a především z výpovědí svědků a též obžalovaných, následuje rozsáhlá pasáž pod bodem B) na stranách 52 až 65 odůvodnění rozsudku, v níž se soud prvního stupně věnoval hodnocení důkazů jak jednotlivě, tak i v jejich vzájemných souvislostech, jak to odpovídá zásadě volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. řádu. Do takového zákonného způsobu hodnocení důkazů, není-li zjevně v rozporu se základními principy logiky, by neměl zasahovat ani odvolací, natožpak dovolací soud, naopak je možno na takové zevrubné hodnocení odkázat.

c) Námitky nesprávné právní kvalifikace

37. Pod uplatněný dovolací důvod (s určitou mírou benevolence vzhledem ke skutkovému základu těchto námitek) lze podřadit ty výhrady obviněného, jimiž zpochybňoval, že by se on mohl dopustit trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, byť ve formě organizátorství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zákona.

38. Nejvyšší soud ve stručnosti připomíná, že trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 tr. zákona se dopustil ten, kdo jinému způsobil škodu nikoli malou tím, že porušil podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Přísněji potrestán měl být podle § 255 odst. 3 tr. zákona potrestán pachatel, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu. Podstatou tohoto trestného činu je tedy jednání (konání nebo opomenutí), kterým vzniká škoda na cizím majetku, ale nevyžaduje se, aby se tím pachatel nebo někdo jiný obohatil nebo získal jinou výhodu. Na druhé straně je však nutné, aby bylo učiněno příslušné zjištění o vzniku škody, a to v příčinné souvislosti s uvedeným porušením uložené povinnosti.

39. Podstatou trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona je zaviněné (úmyslné) jednání, kterým vznikla škoda na cizím majetku, přičemž se nevyžaduje, aby se pachatel či někdo jiný obohatil nebo získal jinou výhodu (pak by zpravidla šlo o některý z obohacovacích majetkových trestných činů). Povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek mají osoby, které jsou povinny spravovat (zařizovat) záležitosti jiných osob, pokud v tom je zahrnuta i povinnost péče o jejich majetek nebo nakládání s ním. Poměr osoby k cizímu majetku je založen na jejím právním vztahu vůči jiné fyzické osobě (např. rodič, poručník) nebo právnické osobě (typicky obchodní společnosti, územnímu samosprávnému celku apod.), resp. státu (státní organizaci či organizační složce státu). Společným jmenovatelem všech uvedených vztahů je, že určité osobě je svěřena správa či opatrování určité části majetku jiné osoby. Tato správa či opatrování se projevuje v alespoň částečné delegaci oprávnění spojených s výkonem vlastnického práva k věcem náležejícím do majetku nebo s výkonem jiných práv náležejících k jiným majetkovým hodnotám zahrnutým do majetku (pohledávkám aj.). Takto bývají z vlastnického práva typicky delegována oprávnění užívat věci náležející k majetku určitým způsobem nebo s nimi nakládat. Porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek pak spočívá v tom, že osoba jedná v rozporu s vymezením obsahu dané povinnosti. Může k němu dojít konáním (aktivní činností), ale též opomenutím takového konání, k němuž byla povinna. Způsoby porušení povinnosti mohou být velmi různorodé, může se jednat např. o dispozice s cizím majetkem v podobě uzavírání nevýhodných obchodů či jiných smluv na úkor opatrovaného nebo spravovaného majetku nebo o případ neoprávněného nebo nehospodárného nakládání se svěřeným majetkem.

40. Obecně k trestnému činu podle § 255 odst. 1 tr. zákona dovolací soud dále podotýká, že porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek spočívá v tom, že pachatel jedná v rozporu s obecným nebo konkrétním vymezením obsahu takové povinnosti. K porušení povinnosti opatrovat

nebo spravovat cizí majetek může dojít především konáním pachatele (aktivní činností), zejména takovými dispozicemi s cizím opatrovaným nebo spravovaným majetkem, při kterých pachatel neobdrží do opatrovaného nebo spravovaného majetku odpovídající protihodnotu. K porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek může dojít též opomenutím takového konání, k němuž byl pachatel podle okolností a svých poměrů povinen, tj. neodůvodněnou nečinností. Toto opomenutí pak může spočívat např. v nepožadování úroků za půjčku peněz či cenných papírů, v nedostatečné údržbě a opravách spravované nemovitosti, v nezajištění včasné a řádné sklizně úrody atd.

41. Nejvyšší soud nepřisvědčil námitce obviněného, v níž popíral existenci příčinné souvislosti mezi jednáním spoluobviněných a následkem v podobě škody vzniklé na majetku obchodní společnosti B. Obviněný především vycházel z toho, že postupované pohledávky mohly mít i nulovou hodnotu. Jak ale správně uvedl státní zástupce ve vyjádření k dovolání, předmětné postupované pohledávky mít nulovou hodnotu nemohly, neboť se staly předmětem postoupení za úplatu a následně i zpeněžení v insolvenčním řízení a nikdy nedošlo k vyslovení neplatnosti smluv, na jejichž podkladě pohledávky vznikly. Ustanovení o trestném činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zákona se vztahuje na osoby, jímž bylo svěřeno opatrování nebo správa cizího majetku, a uplatní se tam, kde nebylo prokázáno, že by ve své funkci obohatily sebe nebo jiného, ale prokáže se jen způsobení škody (zde je s ohledem na zásadu *reformatio in peius* již nadbytečné zabývat se tím, nakolik šlo ve skutečnosti o zpronevěru a nikoli o „pouhou“ tzv. nevěrnou správu). Námitka absence škody vychází tak primárně z jiného, než soudy nižších stupňů prokazaného skutkového stavu. Soudy nižších stupňů, jak již bylo uvedeno, se touto otázkou zevrubně zabývaly a důvodně dospěly k závěru, že spoluobvinění P. F. a K. R. svým jednáním při nakládání s majetkem poškozené obchodní společnosti B. způsobili na jejím majetku škodu nejméně ve výši 38 005 000 Kč. Škodou na cizím majetku, která je znakem objektivní stránky trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 tr. zákona, se tedy rozumí nejen zmenšení dotčeného opatrovaného nebo spravovaného majetku, ale i nedostatek přírůstku na něm, k němuž by při normálním běhu okolností, tj. nebýt poškozovacího jednání, došlo. Podle toho se rozlišuje skutečná škoda a ušlý zisk, když za skutečnou škodu, jež v dané věci připadá v úvahu, se považuje újma spočívající ve zmenšení majetkového stavu poškozeného a reprezentující majetkové hodnoty, které je nutno vynaložit, aby došlo k uvedení majetku do předešlého stavu. Ještě konkrétněji řečeno ve vztahu k trestnému činu podle § 255 odst. 1 tr. zákona se skutečnou škodou rozumí především jakékoli zmenšení hodnoty (užitné i směnné) opatrovaného nebo spravovaného majetku, k němuž by nedošlo, kdyby byl majetek spravován nebo opatrován řádně. Je to zejména úbytek majetkových hodnot spočívající ve zkráse věci v důsledku její nedostatečné údržby, v promlčení pohledávky, v nutnosti zaplacení penále, pokuty, poplatku z prodlení, v poskytnutí plnění bez zajištění jeho návratnosti apod. V daném případě je zřejmé, že spoluobvinění P. F. a K. R. svou neřádnou správou cizího majetku takovou skutečnou škodu také způsobily a že obviněný D. M. k tomu svým jednáním přispěl, neboť jejich činnost zosnoval a řídil.

42. Z uvedeného vymezení je zřejmé, že z hlediska třídění trestných činů podle osoby pachatele jde o delikt ve své podstatě pravý zvláštní, neboť se jej může dopustit pouze ten, kdo má povinnost (zákonnou či smluvní) spravovat či opatrovat cizí majetek (tj. kdo má zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení, přičemž je to vyžadováno již pro naplnění základní skutkové podstaty). Naopak ten, koho taková povinnost netíží, nemůže být pachatelem, avšak může být účastníkem uvedeného trestného činu (§ 10 tr. zákona), ledaže by šlo o případ tzv. jednání za jiného ve smyslu § 90 odst. 2 tr. zákona, podle něž postačí, aby nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení (vyžadovaného danou skutkovou podstatou trestného činu) byla právnická osoba, jejímž jménem pachatel jedná (pak by taková fyzická osoba byla pachatelem a nikoli pouhým účastníkem). S obviněným lze souhlasit, že on a ani právnická osoba, obchodní společnost E., za niž jednal, nebyly v postavení subjektu, kterému by byla uložena povinnost opatrovat nebo spravovat majetek obchodní

společnosti B., tedy nebyl v postavení osoby, která by mohla být pachatelem trestného činu podle § 255 tr. zákona, jde-li o majetek posledně uvedené poškozené obchodní společnosti, a to ani na základě ustanovení o tzv. jednání za jiného podle § 90 odst. 2 tr. zákona, neboť toto postavení a uvedené povinnosti neměla ani jím reprezentovaná obchodní společnost E. V tomto směru je ovšem jeho názor zcela v souladu s právním posouzením soudů nižších stupňů. Obviněný se však mylí v tom směru, že ze stejných důvodů (jako tzv. extraneus) nemůže být ani účastníkem na uvedeném trestném činu spáchaném jiným (tzv. intraneem), tj. spoluobviněnými P. F. a K. R., třebaže by šlo o nejzávažnější formu účastenství, tedy organizátorství podle § 10 odst. 1 písm. a) tr. zákona. Jak již bylo shora uvedeno a jak vyplývá výslovně z § 90 odst. 3 tr. zákona, organizátorem trestného činu, u něhož zákon vyžaduje, aby pachatel byl nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, může být i osoba, která takovou vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá. Osoba, která se plně podílí na spáchání určitého trestného činu (stejnou či dokonce větší měrou), nemůže být jeho pachatelem, pokud nemá zákonem (a to již pro naplnění základní skutkové podstaty trestného činu) požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení, ale posoudí se jen jako účastník - viz rozhodnutí č. 3/1972-IV. Sb. rozh. tr. Pouze v případě, že by požadovaná zvláštní vlastnost, postavení či způsobilost byla jen okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby (tzv. nepravý zvláštní delikt), zatímco základní skutkovou podstatu by mohl naplnit kdokoliv, bylo by možné, aby i tzv. extraneus byl spolupachatelem takového trestného činu (jeho základní skutkové podstaty), zvláště přitěžující okolnost by pak byla užita jen u tzv. intranea - srov. k tomu rozhodnutí č. 1/2019-III. Sb. rozh. tr. Přesně v souladu s těmito zákonnými pravidly, výkladem v odborné literatuře i v judikatuře soudy nižších stupňů posoudily i případ obviněného, který byl (jakkoliv z hlediska průběhu skutku výrazně nejaktivnější osobou celého případu) uznán vinným organizátorstvím trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 10 odst. 1 písm. a), § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, jehož spolupachatelem byli členové statutárního orgánu poškozené obchodní společnosti B. Jinak lze v tomto směru odkázat na přesvědčivá rozhodnutí soudů nižších stupňů (jen s drobnou výhradou, že bylo odkazováno na ustanovení „§ 114 tr. zákona“, ovšem správně mělo jít o odkaz na § 90 tr. zákona, obdobná úprava je po rekodifikaci trestního práva hmotného obsažena v § 114 tr. zákoníku, který ovšem na případ obviněného vzhledem k časové působnosti trestních zákonů nebyl použit).

43. K námitce obviněného, že nebyla naplněna subjektivní stránka skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 3 tr. zákona, Nejvyšší soud obecně uvádí, že pro vyvození trestní odpovědnosti za tento trestný čin se vyžaduje úmyslné zavinění pachatele (§ 4 tr. zákona), přičemž postačí i úmysl nepřímý [§ 4 písm. b) tr. zákona], který je dán, pokud pachatel ví o tom, že může porušit svou zákonnou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek a tím jinému způsobit škodu nikoli malou, a je s tím také srozuměn. O přímý úmysl šlo podle § 4 písm. a) tr. zákona tehdy, pokud pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem. Zavinění musí zahrnovat všechny objektivně-deskriptivní a normativní (u nichž postačuje laická představa) znaky skutkové podstaty daného trestného činu, tedy i příčinný vztah mezi jednáním pachatele a následkem (účinkem) trestného činu (viz rozhodnutí č. [20/1981](#) Sb. rozh. tr.). V daném případě se tedy musí úmysl obviněného vztahovat jak k možnosti porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tak i k možnosti způsobení škody na něm. Pokud jde o zavinění k okolnosti zvláště přitěžující, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, jde-li o těžší následek, postačí, že jej pachatel zavinil z nedbalosti - viz § 6 písm. a) tr. zákona a § 5 tr. zákona.

44. Zde je na místě připomenout, že zavinění je vnitřní psychický vztah pachatele ke skutečným zakládajícím trestným činům a je vybudováno na dvou složkách, a sice na složce vědomostní (intelektuální) a složce volní. Složka intelektuální zahrnuje jak vnímání, tak i představu určitých okolností, může být v podstatě odstupňována tak, že subjekt o určitých okolnostech ví jistě, případně si určité okolnosti představuje jako možné anebo určité okolnosti nezná, neví o nich. Složka volní může být též odstupňována a vyjadřuje pachatelův kladný vztah k takovým okolnostem, které si

logicky musí představovat alespoň jako možné, přičemž subjekt může některé okolnosti chtít, případně může být s určitými okolnostmi srozuměn, anebo na druhou stranu určité okolnosti nechce, není s nimi ani srozuměn, nemá k nim kladný volní vztah. Úmysl se od nedbalosti odlišuje především právě volní složkou, která u nedbalosti chybí, zatímco u úmyslu je dána vždy.

45. Z odůvodnění výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, jakož i z odůvodnění zamítavého usnesení soudu druhého stupně vyplývá, že se soudy nižších stupňů i touto otázkou náležitě zabývaly. V této souvislosti Nejvyšší soud podotýká, že se soud prvního stupně se subjektivní stránkou skutkové podstaty tohoto trestného činu vypořádal v odůvodnění svého rozsudku na str. 66-67 a dále na str. 69-72, kde jasně rozvedl, z čeho usuzoval na naplnění znaku zavinění v jeho úmyslné formě (dokonce šlo o úmysl přímý). V této souvislosti konstatoval (na str. 71 odůvodnění svého rozsudku), že každý z obviněných jednal vědomě, tj. naplnil potřebným způsobem intelektovou složku zavinění. Obvinění P. F. a K. R. věděli, jaké jsou jejich povinnosti vyplývající pro ně ze zákona v souvislosti s jejich postavením statutárního orgánu obchodní společnosti, konkrétně předsedy představenstva, a byli srozuměni s tím, že jejich jednáním bude na majetku obchodní společnosti B. způsobena škoda (bylo tak u nich shledáno zavinění ve formě nepřímého úmyslu). Obviněný D. M., byť nebyl v pozici speciálního subjektu, zcela nepochybně o těchto povinnostech také věděl, neboť on sám byl v obchodní společnosti E. rovněž jediným akcionářem a též předsedou představenstva. Kromě toho si musel být vědom, že deklaroval skutečnosti, které nejsou v souladu s jeho záměrem, jednak ve vztahu k manželům K. a jimi dříve ovládané obchodní společnosti B., jakož i v konečném důsledku ve vztahu k zástupcům obchodní společnosti BROKER&PARTNER. Obviněný D. M. jednal aktivně, cíleně, promyšleně, zcela jednoznačně se tedy svého jednání dopustit chtěl, on měl mít z jednání spoluobviněných profit, proto soudy nižších stupňů u něj shledaly zavinění ve formě úmyslu přímého podle § 4 písm. a) tr. zákona. Soud prvního stupně vyhodnotil zavinění obviněného ve vztahu ke všem zákonným znakům a odůvodnění jeho odsuzujícího rozsudku odpovídá požadavkům uvedeným v ustanovení § 125 tr. řádu. Lze snad k této v zásadě správné argumentaci soudu prvního stupně doplnit, že obviněný D. M. jednal i s tzv. dvojím úmyslem (viz přiměřeně rozhodnutí č. 3/2018-IV. Sb. rozh. tr.), tedy jeho úmysl se vztahoval jednak k jeho vlastnímu jednání spočívajícímu v tom, že jinému (jiným) záměrně zosnoval trestný čin a též jej řídil, jednak k jednání jiného (jiných), tedy (hlavních) spolupachatelů, které též naplnilo znaky úmyslného trestného činu. Jakkoliv v obou případech postačí zavinění ve formě nepřímého úmyslu, soud prvního stupně ohledně obou dvou úmyslů uzavřel, že obviněný jednal s úmyslem přímým, což též opřel o konkrétní skutkové okolnosti, jež vyplývaly též ze skutkové věty.

46. Ze všech shora rozvedených důvodů nemohl Nejvyšší soud dát za pravdu argumentaci obviněného v jeho dovolání, pokud (alespoň zčásti) bylo možno ji podřadit pod uplatněné dovolací důvody.

V. Závěrečné shrnutí

47. Na podkladě všech popsanych skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněného D. M. je i přes svůj formální poukaz na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu zjevně neopodstatněné. Proto Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítl dovolání obviněného, aniž byl oprávněn věcně přezkoumat zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí a správnost řízení, které mu předcházelo. Takovým způsobem je možno rozhodnout v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. řádu, a proto tak dovolací soud učinil.

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)